

Становище

От доц. д-р Емилия Васил Маринова, Секция „Етически изследвания” ИИОЗ при БАН

Относно: Дисертационен труд на Маргарита Любомирова Габровска „Етически аспекти на специализираната институционална грижа: палиативни грижи за деца“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 2.3. Философия (Етика)

Представеният дисертационен труд на Маргарита Любомирова Габровска „Етически аспекти на специализираната институционална грижа: палиативни грижи за деца“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 2.3. Философия (Етика) се състои от увод, изложение в три глави, заключение и библиография. Общият му обем е 181 стандартни страници. В библиографията са посочени 122 заглавия, от които 25 на кирилица и 97 на латиница, а също така и нормативни документи на български и английски език. Публикациите по темата са 4, на български език. Формулирани са научните приноси. Авторефератът е в обем 29 с. и адекватно отразява дисертационния труд. Към автореферата са приложени списък на научните приноси и списък на научните публикации по темата на дисертацията. От приложената научна автобиография се вижда, че дисертантът има научни публикации по теми, различни от темата на дисертационния труд, което свидетелства за широта и устойчивост на научните интереси. Има участия в значими научни форуми – национални и международни. Има участие в национален научен проект „Поколенчески модели на справяне с житейски кризи: биографични, социални и институционални дискурси“ (научен р-л д-р Галина Гончарова; СУ „Св. Климент Охридски“; 2016 г. – 2019 г.; Финансираща организация: Фонд „Научни изследвания“; Договор №: ДН 05/09 от 14.12.2016)

Формалните изисквания на закона са удовлетворени.

Стандартно един дисертационен труд демонстрира умението на автора да постави научен проблем, да покаже информираност за научния дебат по темата, да формулира своя теза и да я защити с научни аргументи, като по този начин защити компетенциите си на начинаещ изследовател. Много често авторът демонстрира своята начетеност, информираност, умението си да анализира и да интерпретира научните идеи, техния

сблъсък и развитие. Много рядко са дисертации с толкова силни социални послания, които звучат като зов към обществото и неговите институции.

Предметът на изследването е изключително болезнен и социално значим. Анализира се специализираната институционална грижа, и по-конкретно, палиативните грижи за деца като социален проблем – като болка на страдащото дете, на неговия семеен кръг, на лекуващите медици, на институциите, на обществото.

Достойнство на представения труд е холистичният подход, който, последователно и убедително е реализиран, дава убедителност, завършеност и цялостност на изследването. Той се основава на разбирането за болестта като социално страдание, което, въпреки и добре познато и застъпено в световната и в българската литература, изведено на преден план, дава значима и креативна насока в търсенето на ефективни решения.

Изследването се вписва в развитието на съвременната приложна етика, свързано с навлизането на етиката в социалната практика. Авторът регистрира състоянието на тази тенденция у нас по отношение на палиативните грижи, като акцентира върху тежките системни дефекти. Анализът е многопластов, като представя деформацията на различни нива – на нивото на триадата пациент – лекар – близки; при функционирането на социалните институции и комуникацията между тях; в българското законодателство (55); на етически принципи, които са ръководни при избора на лекарски решения (пр. мотиви на реанимация на умираш пациент (56); на използвания понятиен апарат (пр. „педиатрични палиативни грижи“, „палиативни грижи за деца“).

Изследването е изцяло издържано в конструктивен дух, като още в самото начало на изложението се дискутира необходимостта от реални социални политики по посока на грижата за деца при тежки заболявания и в края на живота, в противовес на медикализацията, която затваря грижата в строго медицински рамки (11). Интердисциплинарният характер на изследването е методологическият инструмент за извеждането на грижата от тясно медицинското научно поле.(11) Авторът призовава, провокира към „активно ангажиране на специалисти от полето на приложната етика с практически проблеми“(54) Насочва към законодателни промени, показва се социалната стойност на една нова, перспективна и значима област – биоправото (55, 160, 165). Теоретичният анализ е органично обвързан със социалната практика.

Последните години много се изписа и изрече за новата социална роля на етиката, за нейното навлизане в социалния живот, за участието ѝ в съвременните социални

политики. Представеният дисертационен труд е значим със своите етически послания. Той не само носи духа на най-съвременните тенденции в приложната етика, свързани с навлизането на етиката в социалната практика, то е част от тази тенденция.

Не по-малко важно е, че чрез дисертационни трудове като представения, най-новите тенденции в развитието на приложната етика навлизат в висшето училище, като провокират осъвременяване и развитие на образованието по етика, което ВУ предлага.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: „Етически аспекти на специализираната институционална грижа: палиативни грижи за деца“ на Маргарита Любомирова Габровска отговаря напълно на изискванията за придобиването на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 2.3. Философия (Етика). Като член на Научното жури аз без никакви колебания ще гласувам ЗА присъждането на автора на тази степен.